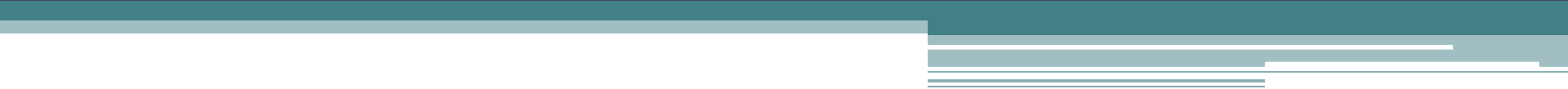

Co-housing jako oczekiwana forma mieszkalnictwa dla osób starszych

Dr Walentyna Wnuk
Wrocław 2014

Wprowadzenie

- Mieszkanie jest podstawową wartością dla człowieka, staje się z czasem podstawowym miejscem jego funkcjonowania.
- **Wspólnoty mieszkaniowe** to mieszkania dla seniorów, stanowiące specyficzne wymagania stosownie do wieku (starość młoda, średnia, sędziwa), ale nie potrzebujących jeszcze instytucjonalnej czy osobistej pielęgnacji.

Wprowadzenie

- **Co-housing** może być alternatywą wobec domów opieki społecznej i mieszkalnictwa socjalnego.
- **Co – housing** jest rozwiązaniem dla grupy jeszcze niezależnych seniorów, ale również potencjalnych klientów DPS-ów.
- W Polsce mamy niedobór mieszkań o właściwym standardzie i lokalizacji dla osób starszych. Wzrasta liczba osób starszych samotnych (przemiany modelu rodziny, migracja młodych).

Próba definicji co-housingu

- **Celem** strategicznym co-housingu jest umożliwienie pozostawania we własnym domu tak długo, jak jest to możliwe, to życie w bezpiecznym środowisku, stosownym do osobistych preferencji i zmieniających się możliwości.
- Co-housing może być samorządowy (I sektor), prywatny (II sektor), budowany przez fundacje czy stowarzyszenie (III sektor).
- Mieszkania mogą być wynajmowane, wówczas przewidywałoby się ich rotację.

Próba definicji co-housingu

- Może przyjmować różne formy: międzypokoleniowy, rodzinny, dla kobiet, dla mężczyzn.
- Istotą jest partycypacja przyszłych użytkowników w projektowanie zespołu mieszkaniowego w taki sposób, by przestrzeń umożliwiała kontakty sąsiedzkie, dawała wsparcie, tworzyła środowisko zamieszkania bezpieczne i wolne od barier architektonicznych.
- Mieszkania lub domki stanowić muszą w pełni samodzielne lokale mieszkaniowe obok wspólnej przestrzeni, z której korzystają wszyscy mieszkańcy.
- Taka wspólnota pod kierunkiem lidera samodzielnie zarządza swoim osiedlem (redukuje to koszty), co nie wyklucza samorządności, tylko ją porządkuje. Na początek konieczny animator – menadżer.

Charakterystyka co-housingu

Cechy wspólnotowości ważne z punktu widzenia nauk społecznych:

- Odpowiedzialność
- Zaufanie
- Informacja – jej przepływ
- Życzliwość
- Tolerancja

Stąd wydaje się konieczny program edukacyjny o charakterze adaptacyjnym, przed i w trakcie budowania wspólnoty.

Charakterystyka co-housingu

- Działania dla dobra własnego i dla innych. Wspólnota to nie jest zbiór indywidualności, ale jest to działanie razem z innymi.
- Jednocześnie każdy człowiek chce być zauważony, doceniony, respektowany – CHCE ISTNIEĆ. Owe oczekiwania nie pozostają w sprzeczności.
- Działania na rzecz drugiej osoby dają więcej sensu życia. U kresu życia małe znaczenie ma „ja”, a większe znaczenie ma to co „ja” dają innym. To, co dają innym jest najważniejsze.
- Nie wszyscy będą się angażować we wspólnotę – brak nawyku aktywności (z czasem może się to przecież zmienić) – trzeba pokory i zrozumienia wobec nich.

Charakterystyka wspólnoty mieszkaniowej:

- proponują mieszkańcom nowe środowisko życia (zrywając z tradycyjnym ośrodkiem opieki stacjonarnej), kształtowane zarówno przez rytm codzienności, jak i szczególną organizację otoczenia;
- są specjalnie zaprojektowane;
- charakteryzuje je: rodzinna atmosfera, życie we wspólnocie, angażowanie mieszkańców w codzienne zajęcia, niewielka liczebność grup;
- zapewniają dobre samopoczucie, bezpieczne, przyjazne miejsce;
- uwzględniają indywidualizm, stanowienie o sobie;
- są próbą odinstytucjonalizowania opieki;

Charakterystyka wspólnoty mieszkaniowej:

- proponują koncentrację na osobach i życiu codziennym, zamiast koncentracji na deficytach zdrowotnych (medykalizacja starości);
- są odejściem od koncentracji na opiece tradycyjnej (zmiana modelu);
- tworzą środowiska sprzyjające nawiązywaniu więzi międzypokoleniowych;
- zakładają, że życie we wspólnocie ma być bliskie życiu w domu;
- dają możliwość codziennych kontaktów z osobami spoza wspólnoty (rodzina, znajomi);
- kiedy zachodzi konieczność wprowadzają środki terapeutyczne, a sama organizacja życia codziennego jest formą terapii;

Charakterystyka wspólnoty mieszkaniowej:

- zapewniają bezpieczeństwo, transparentność, domowy klimat;
- plan dnia wyznaczają codzienne czynności: prace domowe różne (nie powoduje to potrzeby rezygnacji z dotychczasowego rozkładu dnia, do którego dana osoba była przyzwyczajona);
- wskazane jest by rodziny i opiekunowie członków wspólnoty mieszkaniowej włączali się w życie codzienne wspólnoty;
- dają możliwość utrzymywania normalności w życiu codziennym, jak długo jest to możliwe;
- architektonicznie to raczej pojedyncze formy – nie duże kompleksy wspólnot domowych (w mniejszym obiekcie czują się jak w domu);

Argumenty dla potencjalnych beneficjentów

- Nowe myślenie o opiece nad osobą starszą – nowa kultura opieki, zapewniająca doraźną opiekę wynikającą z „potrzeby chwili”,
- Pozwalają zachować niezależność z równoczesnym zapewnieniem wzajemnej pomocy uczą zaradności, dają poczucie bezpieczeństwa,
- Możliwość wykorzystania potencjału i doświadczenia osób starszych w wykonywaniu różnych obowiązków,
- Zapewniają ciągłość stylu życia i samodzielności
- Tworzą warunki do aktywności ludzi we wspólnocie (nieustannie stymulują),
- Są środowiskiem wspierającym – tworząc naturalną asystę społeczną,

Argumenty dla potencjalnych beneficjentów

- Wychodzą naprzeciw pogarszającej się z wiekiem kondycji psychofizycznej seniorów, potencjalnej niepełnosprawności, trudnościom w orientacji przestrzennej w radzeniu sobie z codziennością, braku poczucia bezpieczeństwa,
- Umożliwiają budowanie relacji społecznych, przeciwdziałają samotności, w rezultacie „śmierci społecznej”.
- Mieszkaniec jako równorzędny partner (podmiotowe traktowanie),
- Czas spędzony na zasadzie „mieszkania”, a nie „bycia przechowywanym” (DPS),
- Architektura gwarantująca mieszkańcom prywatność, z możliwością wzajemnej komunikacji.
- Ekonomiczny bilans wydaje się korzystny w stosunku do obecnych rozwiązań mieszkalnictwa.

Próba podsumowania

- Co-housing jako wspólnota mieszkaniowa wydaje się dla seniorów właściwym rozwiązaniem.
- Konieczna jest edukacja upowszechniająca ideę, jednocześnie przygotowująca mentalnie środowisko osób starszych do podjęcia takiej decyzji.
- Co-housing uwzględnia ważne **prawa** odnoszące się do osób starszych:
 - ❖ Prawo do zabezpieczenia społecznego
 - ❖ Prawo do opieki zdrowotnej
 - ❖ Prawo zakazujące niehumanitarne lub poniżające traktowanie
 - ❖ Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego
 - ❖ Ochrona godności człowieka,
 - ❖ Samorealizacja
 - ❖ Podmiotowość.

Próba podsumowania

- „Razem” i „osobno” to optymalne rozwiązanie dla seniorów. Uczą wciąż życia we wspólnocie.
- Zasady współżycia muszą być jasno określone.
- Takie rozwiązanie mieszkalnictwa to również integracja sektora publicznego jak i prywatnego na szczeblu lokalnym i krajowym w zakresie rozwiązywania problemów związanych z budową mieszkań i środowiska wspierającego.

Dziękuję za uwagę